

Ferdinandy György

KÉT RÖVIDPRÓZA

HURRIKÁN

Indián szó. A mi számunkra kísérteties. Minket Batu-kán kis híján eltörölt a föld színéről. A Vati-kánt nem is említem.

Lassan közeleg, félelmetesen. Valahol Afrika partvidékén indul, teljes hétbe kerül, mire átkel az óceánon. Ekkor még senki se tudja, hogy hol, milyen magasságban éri el a Szigeteket.

Úgy, mint gyerekkoromban, hallgatjuk a híreket. Hogy mekkora, és hogy merre tart. Az útvonalat csak saccolni lehet.

Aztán, egyre közelebb. Alattunk, az utcán, kiürülnek az üzletek. A férfiak rumos flaskákat cipelnek, a nők konzerveket. A víz után az áramszolgáltatás is leáll. A jégszekrény – ha nem nyitogatják – egy darabig még tartja a hideget.

Éjjel sem szünetel a lárma: a kereskedők lécekkal, lemezekkel takarják a kirakatokat. A közlekedés már leállt. Nincs úton senki: mindenki hazament.

Készülődöm én is. Próbálom megerősíteni a redőnyöket. A *sztórokat*. (Az ablakokon errefelé nincsen üveg.)

A bevásárlást már befejeztük. Színig töltöttük a kádat, gyertyák és gyufaskatulyák sorakoznak a konyhaasztalon.

Mindenki tesz-vesz. Az újság egész oldalon közölte az utasításokat. Van, aki már elolvasta, tőlük tudják meg a többiek. Amíg szól a rádió, még él a remény. *Csapataink harcban állnak...* Hugó – mert a viharnek neve van – még elkerülheti a Szigetet.

Azután elhallgat az adás. Nagy, barna üst, ránk borul a csend.

– Mikor jön már? – türelmetlenkedik kisfiam.

Csalódott. Nagyon várja, hogy történjen valami.

– Feküdjünk le – ajánlom. Fullasztó a hőség. Cseng a fülem.

Ilyenkor éjjel mindig fújdogál egy kis trópusi szellő. A meleg levegő felemelkedik, a tengerről enyhébb légtömegek érkeznek a helyébe. De most mozdulatlan az éj. Kinyitom a balkon szárnyas ajtaját. Folyik rólam a verejték. Sűrű párában úszik a Sziget.

Valahol zene szól. A bennszülöttek isznak. Várják Hugót a Mocsárkára felhúzott szegénynegyedek.

Lefekszünk. Telefonálni még lehet. De kinek! Még egyszer, utoljára, megszólal a rádió. Bemondják, hogy milyen erősek lesznek a szelek. Most szélcsend van. Hátha mégsem! *Zavarórepülés?* Könnyű elkerülni egy ilyen aprócska, légyiszoknyi szigetet!

Mindenki tudja, hogy még a nagyapák korában San Felipe, egy másik ciklon eltörölte a föld színéről az ültetvényeket. Most pedig, ez a Hugó. Az unokáiknak ezt fogják mesélni a gyerekek.

Hajnalodik, amikor a kárpit felszakad. Először valami távoli morgás. Az óriás ébred. Aztán hirtelen feltámad a szél. Artikulálatlan üvöltés: Hugó megérkezett.

*

Volt egy néma pajtásom, akiről azt mondtuk: légnymást kapott. Velünk rohangált a romok között, befogadta a csapat.

Kapkodom a levegőt. Dadogok. De ez a légszomj csak néhány pillanat. A vihar friss levegőt hoz, megkerüli a házat néhány perc alatt. El kell torlaszolni a spalettákat. És kinyitni az ellenkező oldalon. Zárni, nyitogatni, körbe-körbe. A tölcser közepén vagyunk. (A hurrikánnak, itt így mondják: szeme van.)

Most a balkon van soron. Innen, fentről, látjuk az utcát. Kisfiam kapaszkodik a kezembe, nézzük az alattunk kavargó szemetet.

A járműveket a falhoz állítottuk, fel ne kapja őket is a fergeteg. Kukák repülnek el előttünk, a Mocsárka felől egy-egy elszabaduló tetőszerkezet. Csak a pálmák nem hagyják magukat. Kecsesen hajladoznak, provokálják a szelet.

Hurrikánok után – így mesélik – madarak, vadon élő állatok sokáig nincsenek. Be kell telepíteni őket, újra benépesíteni a Szigetet.

Múlnak az órák. Dél van, vagy délután? Időérzéke nincsen senkinek. Egyszerre csak zuhogni kezd az eső. Forró, áthatolhatatlan víztömeg.

Már nem üvölt a vihar. Néha egy-egy bágyadt szélroham. A felhőkön áttör egy sápadt napsugár. Hugó belefáradt. Elhagyja a Szigetet.

Előmerészkednek a szomszédok is. Úgy, ahogy vannak, beállnak az ereszcsonna alá. Zuhanyoznak. Leöblítik a verítéket, a halálfélelmet.

Lemegyünk mi is. A lányokon tapadnak a könnyű kis ruhák, csak úgy: ingen, nadrágocskákon át szappanozzák magukat.

Mindenki nevet. Élünk! Túlélünk! Hugó nem pusztította el a negyedet. A gyerekek táncolnak, kiabálnak. A férfiak isznak. Éjjel sikoltozni fognak az asszonyok.

Pedig még korai az öröm. Hátra van az utolsó felvonás: a legnehezebb.

*

Az Egyenlítő alatt egész évben meleg van. De ez most egészen másféle meleg. Áll a levegő, nagy, barna gőzfelhő borítja el a Szigetet.

Élünk, de ki tudja, hogyan kell újrakezdeni az életet? A fák keresztül-kasul hevernek az utakon, kocsival mozdulni se lehet. Táj-tér csata után. A vezetékek is a földön hevernek, a villanydrótok és a kábelek. Fogy a víz a kádból, és fogy a bűdös jégszekrényből az élelem.

A bennszülöttek fatalisták: nem lép, nem mozdul senki sem. Várják, hogy megérkezzen a hadsereg. Ők majd félrehúzzák, elfűrészelik a póznákat és a fákat, járhatóvá teszik az útvonalakat.

Megafonok recsegnek-ropognak. Lent a téren vizet osztanak. Budán, a század elején, lajtoskocsival érkezett a *donauwasseres*. De itt most nem lovacsákák hozzák a vizet. A *Navy*-nek erre a célra terepszínű tartálykocsija, mint mondják: tankja van.

Lemegyünk mi is. A fiam számára ez is kaland. Ácsorgunk a sorban, a katonák töltögetik a vödröket. Angolul beszélünk, megköszönjük, cipeljük haza az ivóvizet.

Furcsa, özönvíz utáni világ: sűrű emberszaga van. A repülőtéren – mondják – elkezdtek osztani az élelmiszereket. Karitász és Vörös kereszt.

Perzsel a hőség, de ez most – nem győzőm mondani – valami egészen másféle meleg. Nem fújdogál a passzát és az antipasszát, a tenger sűrű, olajos. Langymeleg. A partra különben sincs kedve kimenni senkinek.

Múlik az idő. Amíg csak egy reggel a gőz burkát áttöri a nap. Szól a rádió is, mindenki beszél. Megtudjuk, hogy Hugó odaát pusztítja a szomszéd szigetét. Vége. Az unokáinak majd ezt meséli a gyerek.

Újraindul az élet. A kereskedők leszedegetik a kirakatokról a léceket. Feltámadnak a *sota- és a barlovento*, az ismerős, régi szelek. A Mocsárka vizére építik már a nyomornegyedet.

GYALOG

Olvasom, hogy az öngyilkosok egyik napról a másikra elmaradtak, amikor újrafestették a Margit-hidat. Nyilván nem akarták összekenni magukat. Most is ilyesmi történik: egyre kevesebben vannak, mióta kihirdették a statáriumot. Végül már csak ketten caplatnak a sötétben. Végig a töltésen. A sínek között haladva keresik a pályaudvarokat.

A Nyugatit elkerülik. Furcsa logika: nyugat felé a Déliből indul a vonat. Már látják: bent áll a szerelvény, a kék bécsi *Westbahnhof* tábla alatt.

Szerencsájük van: még idejében észreveszik, hogy a peronon igazoltatnak. Karszalagos örök veszik körül a kocsikat.

Visszafordulnak, kint a pályán várakoznak. Tudják, mit akarnak. Erre még lépésben fog elhaladni a vonat.

Hát, majdnem. Talán, mert lassan indul. Vagy az Alagút miatt. Felugranak a hátsó kocsira. Sikerült! A jegyszedő nem kéri tőlük a menetjegyeket.

Odakint már elállt az eső. Kelenföldnél most kel fel a nap. A baj csak az, hogy nem jó irányban: dél felé robognak. Mindegy, leszállni lehetetlen. Elalszanak.

Dombóvár az első pályaudvar, ahol megáll a vonat. Lekászálódznak. Már magasan jár az égen a rap.

Keresik, merre menjenek. Találnak egy országutat, nyugati irányban. Ausztria arra van. Dombó határában felveszi őket egy teherautó. Későn veszik észre: katonák. Fialat fiúk, cigiznek a ponyva alatt.

Kaposváron bemennek egy iskolába. A takarítónő enni ad nekik. A tornateremben alszanak.

Másnap reggel: merre tovább? Innen a Balaton felé visz minden vonat. Mindegy, jegyet váltanak.

És ez itt már a tó. Megint katonák veszik fel őket. Határőrök, zöldparolisak. Ezek sem beszédesek. Isznak, kézről-kézre adják a demizsonokat.

Estére Sárvár. A cukorgyárban húzzák meg magukat. Az állomáson egyetlen, egykocsis szerelvény. De ez is rossz irányban. Pedig már nem lehet messze a határ. Felszállnak, azután mégiscsak leugranak.

Megint csak gyalog. Elkerülik Csepregét, hajnalodik, amikor megállnak a téglagyár falánál. Szemben velük egyetlen árva parasztház. Répcevis, a falu még messze van.

Nyílik az ajtó, integetnek, hogy jöjjenek be. Hogy szedjék a lábukat!

Elkérlik a pénzüket és a karórájukat. Éjfélkor indulunk – morogják. A határőrök akkor már alszanak.

Dagasztják a sarat, kerülgetik a pásztázó reflektorokat.

– Na, jó utat! – mondják nekik. A két férfi magára marad.

– Mensch! Hová rohannak? – szól rájuk egy paraszt. Hajnalodik, valahol keleten nem sokára felkel a nap.

Ez itt már Ausztria. Reggeliznek, mosakodnak. Megint csak egy iskolaudvaron. A rendőrök barátságosak.

Kiállítanak egy *ausweis*-papírt. Bediktálják az adataikat. Teljesen mindegy, hogy mit mondanak. *Bundespolizei*, 1956. december 13-a. Érvényes – *gültig* – három hónapig.

Sírnak. Azt hiszik: szabadok.